

ALPA EUROPAEA'NIN BALKANLAŞTIRILMASI

I. Balkanların coğrafi yeri / ilişkileriyle göz önüne alınırsa, Avrupa ve Asya'nın hem Aynı, hem de Öteki olarak görülür. İnanılmaz biçimde aynı / farklı ülke halklarını barındıran bu bölgenin söz konusu garip coğrafi durumu şöyle açıklanabilir:

AVRUPA   BALKANLAR   ASYA

II. 1. Balkanlar'ın Avrupa ve Asya'ya göre Öteki olması.

Balkanlar dışı olma konusu, edilgen ya da saldırgan olarak "yorumlanabilen" emellere / stratejilere göre değişir ve Balkanlar'ın metaforik durumu Kapı ya da Köşe metaforlarıyla mecazi olarak açıklanabilir. Ya da şematik biçimde:

a. Kapı - edilgen stratejiler = Öteki'ne göre

AVRUPA

BALKANLAR

ASYA

Burada Balkanlar saydamlığın tam özüdür.

b. Köşe- saldırgan stratejiler = Öteki'ne göre değil

AVRUPA

BALKANLAR

ASYA

Burada Balkanlar özellikle yoğun bir sürtüşmenin alevlendiği bir yer olur ve bütün saydam kavramlar yok olur.

Yukarıdaki her iki olay da Balkanlar dışı düşünme konusundan bakıldığında coğrafi olarak açıklanabilir. Balkanların belirsiz metaforik durumu, onun / bunun, kültürel, ekonomik, siyasal vb emellerinin / stratejilerinin niteliğine bağımlı olmadan, tarih içinde, dönüşümlü ritimlerle somut biçimde gerçekleştikten sonra, Balkanlar her hangi bir tarihsel dönemde bir kapı ya da bir köşe olarak düşünülebilir. Balkanlar'ın metaforik yöneliminde birinden öbürüne geçiş, yalnızca bu emellerin / stratejilerin, edilgen ya da saldırgan olmasıyla belirlenir. Tarihsel olarak, Avrupalı ve / ya da Asyalı bakış açılarının metaforik yönelimlerinin örtüşmesinin gerekli olmadığı bilinmelidir. Yani, Avrupa ve Asya, Balkanları, bir ya da aynı zamanda mutlaka kapı ya da köşe olarak algılamamışlardır. Balkanlar'a yönelim, her iki bakış açısına göre birinden öbürüne değişebildiği gibi, bir bakış açısının, Balkanları bir kapı, öbürünün de - bir köşe olarak / ve tam tersi düşündüğü dönemler de olmuştur /. Bu emellerin / stratejilerin etnik, dinsel, ahlaksal, askeri, mali vb özellikleri geçersizdir. Tek önemli nokta metaforik yönelimin niteliği ve bu niteliğin zaman zaman birinden öbürüne geçişte gördüğü zarardır.

Hem Avrupa'nın, hem de Asya'nın Öteki'si olarak Balkanlar, Balkanlar dışı olma araçları ile onların strateji ve yönelimlerinin işlevidir. Bundan ötürü, Öteki'lerin / Avrupa ve / ya da Asya / ikisinden birinin metaforik yönelimlerinde bir değişiklik olunca, Balkanlar en zor dönemlerini yaşar. Bunun nedeni de, bu tür bir değişimin Balkan halkı için, Balkan kimliği duygusunda yarattığı ciddi karmaşadır.

Bugün Avrupalı bakış açısında bu tür bir değişim olmaktadır. İki yıl öncesine değin Avrupa, Balkanlar'ı bir köşe olarak düşünüyordu. Avrupalı

bakış açısına göre Balkanlar hem Avrupa'nın bir parçasıydı, hem de değildi - bir köşe. "Bugün Balkanlar yavaş yavaş bir kapı'ya dönüşüyor". Tek sorun onların, kendilerini, kendi kurallarına göre kapıya dönüşüp, dönüşmemeyi seçme hakkı verilmeden, başkaları tarafından kapıya dönüştürülmeleri'dir. Bu ancak Avrupa'nın koşullarına göre olabilir. Örneğin - iyi bilindiği gibi, bir köşede, merkezde çok önceden yok edilmiş olsa da merkeze ait kavramların bir yansıması, bir etki, bir yankı oluşur. Köşe, bunları Merkez'den geldiği için doğru / merkezî = iyi vb / kavramlar olarak değerlendirerek, hemen bu kavramlara uygun olarak hareket etmeye başlar ve böylece Merkez'e denk düşmek ister. Ama sonuçta Merkez'in çok önceden kavramlarını değiştirdiği ve köşenin zamanın çok gerisinde kaldığı ortaya çıkar. "Bir ulus - bir devlet" kavramını ve eski / Balkan / ülkesi - Yugoslavya'da bugün yaşanan bunalımı ele aldığımızda, Avrupa'nın / yasal çocuğu / = köşesi Sırbistan'ın, bugün, bu eski Avrupa kavramına göre davrandığı görülür. Ve Sırbistan, bugün, kendi çocuğu ve davranışlarını reddederek, sorumluluğunu yüklenmediği Avrupa tarafından inkâr edilmekte - bir zamanlar uygarca bir davranış olarak düşünülen olay, bugün bir hilkat garibesine dönüşmüştür.

Garip, ama, bir kapıya dönüştürülmeyi reddedince, bir eski köşe, şemanın geri kalan bölümlerini allak bullak ederek, bir merkeze dönüştürmektedir. Bu eski köşe rehin alınmış - şimdilerde bütün Avrupa'da pek gündemde olan ve tanımlanmaya çalışılan kavram.

2. Balkanlar'ın Avrupa ve Asya'ya göre Aynı olması,

Balkanlar, bir dizgi sistemi, Avrupa ile Asya'nın buluştuğu bir perde'dir. Coğrafi gerçeğin, coğrafi kavramı - Avrasya Balkanlar'a ait bir bölgedir. En azından Avrasya'nın kültürel adının bir başka yazılış biçimi de B-A-L-K-A-N-L-A-R olabileceği savunulabilir. Balkanlar'ı metaforik açıdan aynı anda bir kapı v bir köşe olarak düşünebilmek Balkan bakış açısıdır. Balkanlar'ın amblemi şöyle olabilir:

Yalnızca Balkan bakış açısıyla Balkanlar, hem Avrupa, hem de Asya ile Aynı olarak düşünülebilir. Dünya için Balkanlar'ın doğal sezgilerinin bir parçası, kendi içlerinde kültürel, siyasal vb açılardan iki çok farklı gerçek dünyaya birden ait olma duygusudur. Bu sezgi bir çok farklı biçimde ve farklı düzeyde içselleştirilir. Eğer Balkanlar'ın kültürel antropolojisi, günün birinde klasik bilimsel kuramsallaşma düzeyine erişirse, o zaman Avrasya tarihi için bir matris olarak okunabilir.

Balkan bakış açısı gerekli ve doğal olarak şizoid'dir. Kendi bütünlüğünü algılayabilmek için, en azından iki farklı kültürel / tarihsel dizgi sistemi doğrultusunda düşünmelidir. Paradoks olarak Balkanlar, ancak kendi için bir şey / Öteki ise / Aynı / kendi içinde bir şey / ve tersi olabilir. Somut tarihsel Öteki'nin tam kim olabileceği koşullara bağlıdır. Önemli olan Aynı-Öteki ikileminin, her zaman Balkan kimlik duygusu içinde var olmasıdır.

Daha da ötesi - Balkan kimliğinin şizoid duygusu, kapı-köşe metaforları içinde var olan , zaman-mekân ikilemiyle "pekiştirilmiş"tir. Kapı metaforunda makân değil yalnızca zaman kavramı vardır. Köşe metaforunda ise zaman değil, yalnızca mekân kavramı bulunur. Balkan dizgi sistemi ya mekân ya zaman ikilemi ile ya aynı ya öteki ikilemiyle birleşince, bölünmüş kimliğinde ortaya çıkan "dörtlem" canavarından etkilenir. Balkanlar için doğal olan bu dörtlem uygar Avrasya dünyasının başka coğrafi bölgeleri için bir felaket olabilir. Ancak Avrasya'nın bu bölgeleri, disiplinli /

uygarlaştırıcı / ölçüler / istekleri, vb / Balkanlar'a yöneltirse, Balkanlar'ın yaradılışında bulunan dehşet ortaya dökülür. Bu kimliksizlik dehşeti, her hangi / tek / bir verilmiş kimliği kabul etmeyi reddeder. Balkanlar'ın sağlık durumunda, Avrasya'nın sağlık durumu, bir perde varmışçasına yansır. Balkanlar'ın hasta olması, Avrupa'nın ya da Asya'nın / ya da ikisinin de ? / hasta olduğu anlamına gelir. Yazara göre bugün Avrupa bir bütün olmak için / kendi istek / aslında isteksizliğinin ihanetini kabul edemediği için ağır hastadır. Çünkü Avrupa bugün birleşme amacıyla olduğunu beyan etmekle birlikte birleşme konusundaki savlarının sonucuyla baş edememektedir. Avrupa'nın kavramlarının gerçekleşmesinin sonuçlarına hoşgörülle yaklaşp, onlara katlanamadığı gerçeği ortaya çıkmıştır.

III. Bulgaristan, belki de en has Balkan ülkesi, Avrasya'nın asıl kapı-köşesidir. Bu yalnızca bugün yaşanan -dinsel, etnik, siyasal, ekonomik vb gibi çok sayıdaki ikiyüzlülük sorununa bağlı değildir. Balkanlar'ın başka küçük kapı-köşelerinde de bazı ikiyüzlülükler söz konusudur. Örneğin, Bosna ve Hersek... Buralarda olanlara dikkatle bakıldığında olayların, Balkanlar'daki kimlik sorununun allak bullak edilmesinin bir sonucu olduğu görülür. Oradaki duruma karşı çıkararak / yalnızca B. ve H. halkının iyiliği için dua ediyorum...bir an önce.../ Bulgaristan, en azından iki konuda bu durumun dışındadır. Birincisi, bugüne değin içselliğini görelî bir hoşgörü ile sürdürmüş ve bütün kimliklerin bugünkü kültür gerçeği ile görelî bir barış içinde var olabilmıştır. Hoşgörünün karmaşa noktasına varması, olanaklar ve olasılıklar / ama ne için? -bu bir başka soru /. Ve ikincisi - bu bölgenin bir parçası. Bildiğim kadar geçmişte hiç bir zaman bağımsız bir devlet = siyasal özne olmayan / Bosna ve Hersek'ten farklı olarak / Bulgaristan, geçmişindeki bütün karmaşık yüzyıllar içinde, sanki bir süpermarket gibi, dönüşümlü olarak tarihin içinde ve dışında olmuştur. Bu Bulgaristan'ın bağımsız bir siyasal varlık olup olmasına bağlıydı / ve böylece BG'nin belli dönemlerde, kendi tarihi bile olduğu düşünülmüştü. BG'nin parçalanmış bağımsız "tarihi"nin Avrupa'nın Tarihi ve Tarihsel gelişiminin genel kumpasları içinde önemi yoktur -dolayısıyla BG bağımsız olduğunda, bu onun kendi tarihi içinde, ama Avrupa Tarihi dışında olmasıydı: Böyle durumlarda BG Avrupa'nın köşesi / ya da daha büyük bir imparatorluğun ya da bir devletin başka tür bir siyasa düzenlemesinin bir parçası / ve böyle dönemlerde, BG'nin kendi tarihi olmadığı düşünüldüğünde bile, paradoks olarak, Avrupa Tarihi'nin bir parçası olmuş -dolayısıyla BG daha büyük bir siyasal güce bağlı olduğu zaman, kendi tarihinin dışında, ama Avrupa Tarihi'nin içinde olmuş: BG böyle dönemlerde Avrupa'nın kapısı durumuna gelmişti /. Eğer özellikle insanlığın genel olarak ilerlediğine inanılırsa, yukarıdaki sav doğal olarak tersine de döndürülebilir. Asıl önemli olan Bulgaristan'ın geçmişte ve bugün var olabilmesi, kesinlikle kendi kimliksizliğini / Avrupa ve belki Asya koşullarında / kendi kimliği olarak / Balkanlar koşulunda / koruma sorununa sezgisel ama son derece ciddi yaklaşmış olmasına bağlıdır. Bugünkü kültürel "özgünlük" büyük olasılıkla, bu korunmuş tipik Balkanlıktan, başkaları için karmaşık olmakla birlikte, dörtlemlî sezgiden kaynaklanmaktadır, çünkü Avrasya dünyası kendi Tarihsel gelişmesinin çizdiği yolda yürümektedir. Fazla vatansever ve / ya da aşırı iyimser olmak istemiyorum, ama, belki de, dünyayı ütopyacı yanılısamalardan başarıyla kurtaran Christo / Javashv'in / Balkanlar'ın bu bölgesinde doğmuş olması bütünüyle bir rastlantı değildi. Önemli olan, bugün, bizim, / eski Yugoslavya federasyonunun tersine / bugüne değin başarılı ve barışçıl biçimde / Avrasya'nın bugünkü gerçekleri durumunda bu tipik Balkan ülkesini Balkanlaştırabilmemiş olmamızdır. Ve belki, bu gözlemlenmesi son derece ilginç bir şeydir -köşe / bir zamanlar bir kapı / aynı zamanda köşe / olduğunu unutmadan / kendisini kapıya dönüştürüyor /

ve Öteki tarafından dönüştürülüyor / ve eğer gerçekten ilerde gerçek bir kapı olursa / gûya bir kapıyken / bir anlamda bir köşe de olacağını düşünüyor.

Bulgaristan'ın amblemi şöyle olabilir:

Her yönde sonsuza kadar gidebilir.

IV. Balkanlar'da / Bulgaristan'ı okuyun / mekân-zaman, kapı-köşe dörtlemi / ağır maddi / beden / metaforunun "mantığı"nı üretir. Çünkü insanlar / düşünme konuları / burada, özleri ve kavramlarının anlamları açısından pek net değildir, onları aşırı boyutlarda harfi harfine uygulama eğilimi vardır. İthal edilmiş, dolayısıyla daha da soyutlanmış kavramların tersine burada dünya için harfi harfine sezgiler, en azından elle tutulur olmanın üstünlüğüne sahiptir. Balkanlar dışı olma kavramı, Balkanlar'a ithal edilerek soyut kareye dönüşür. Dolayısıyla şizoid Balkan zekası, doğrulanması istenen kuşkunun alevlenmesinin sıkıntısını çekmektedir. İşin ilginç yanı, bazı ithal kavramlar / örneğin günümüzde moda olan yanılımsız ütopya gibi / burada elle tutulabilir bir gerçek olsa da, hâlâ kendine özgü işlemlerle yeniden doğrulanmak gereksinimini duyar. Balkanlar'da var olabilme paradigması, her zaman ütopyanın, yanılımsızdan arındırılması olarak düşünülmüştür. Ama bu, Balkanlar'ın kendisi tarafından çoğu kez unutulmaktadır. Dolayısıyla en iyi sanatçılar, düşünürler vb arada sırada, yukarıdaki paradigmanın değerini doğrulamak için projeler üstlenirler. Bu bir anlamda Balkan kültür özgünlüğünün görünen yanı olur. Örneğin üç genç BG sanatçısı -Lyuben Kostov, Nedko Solakov, Georgi Rouzhev'in sanatı gibi.

1. Doğu Avrupa'daki siyasal değişikliklerden bir kaç yıl önce ya da hemen sonrasında Lyuben Kostov, yukarıdaki açıklamayı en iyi örnekleyen yapıtlarını - ahşap makinelerini üretmişti. Bu son derece kullanışlı makineler belirli / Avrupa kökenli / ütopyacı görüyü / gerçekleştirmek için en uygun toplumsal teknoloji olarak gerçek sosyalizm bağlamında ele alındığında, yoğun bir karşı-ütopyacı anlam kazanır.

Bugün / en azından Bulgaristan'da / sosyalizmin özgün ütopyacı değerlerinin yerine, sosyalizmi oluşturan toplumsal teknoloji aracılığıyla, önce -Lenin, sonra -Stalin, daha sonra da benzeri önderlerin konulduğu artık kabul edilen bir gerçektir. Bu makinenin en üretken parçaları arasında bugün Bolşevik Parti - siyasal gücü devralan bir makineden, Gulag -sosyalizmin toplu kitle organlarını disipline sokan bir makineye ve sanatçılar, yazarlar ve benzerlerinin Yaratıcı Birlik'leri ile devlet güvenlik mekanizması gibi makine tipi kuruluşlara kadar vardır. Ancak işin ilginç yanı, değerlerin yerine teknolojilerin ve toplumsal makinelerin konuluş biçimidir. Genel anlamda bu harfi harfine uygulamanın işleyişidir. Ütopyacı sosyalist değerler, başlangıçta, metaforik biçimde anlatılıyordu. Daha sonraları bunlar ütopyacı gerçeği oluşturma planı içinde olduğu gibi kabul edildi. Gerçek sosyalizmin kuruluşu baştan aşağıya metaforların harfi harfine uygulanması biçiminde açıklanabilir. Örneğin bir dönemde gerçek olarak harfi harfine uygulanması gereken en önemli metafor beş-yıllık planlar'dı. Bir başka dönemde ise / önceleri / Marx'ın, felsefenin gerçek görevinin dünyayı açıklamak değil, değiştirmek olduğunu ileri süren metaforuydu. Bu tür Düşünme / davranma, her şeyi doğallaştırma eğilimindedir. Tarihi, Toplum vb'yi, doğayı yöneten nesnel Yasalar çerçevesinde işleyen makine tertibatı olarak görmek olanaklıdır. Ve doğanın harfi harfine uygulamasının genetiği Rönesans ve Aydınlanma'ya, 15. ve 18. yüzyıllara iner. Örneğin Leonardo, doğanın yapısındaki matamatiksel-mekanik yasaları yalnızca açıklayabilmek için, doğa yüzeyini, gözü, eli ve aklıyla "delmiş"tir. Daha sonraları ise,

modern çağın ilerideki teknolojik gelişmelerini "taslak" olarak çizilebilmek için aynı yasaları teknoloji bilimine uygulamıştı. Marx, Lenin ve benzerleri de, aynı işlemleri yalnızca tarih ve topluma uygulamış, böylece aklın = gücü sömürülmemesi için inanç / alçaltılmasının son durumunu belirlemiştir.

Aslında ne Leonardo, ne de 15. - 18. yüzyıllarda yaşayan her hangi biri bunun için suçlanamaz. Ama garip bir biçimde L.Kostov'un makinelerinin bütün parçaları, dişli çarkları ve makine tertibatları, o dönemlerde yapılan modelleri anımsatır - özgün düşüncelerin yeniden yapılması -Leonardo'nun helikopter, denizaltı, çark, uçak vb tasarımları. Ancak benzerlik işlevde değil, biçimdedir. Çünkü Kostov'un makineleri, özgürlük, kahkaha, boşalma ve doyum sağlayan karşı-ütopyacı itici güçler "üretir". Bu itici güçler, sosyalizm gerçeğinin dağılmasına katkıda bulunma eğilimindedir.

Gerçek sosyalizmde günlük yaşam ve Sokak, yönetimin harfi harfine uyguladığı güç metaforlarına, kendisi karşı-ütopyacı metaforlar üreterek karşı çıkar. Örneğin -BG Komünist Parti toplantısı / ya da Parlamento gibi ortak karar alma sürecini taklid eden her hangi bir halk = resmî toplantı / eskiden "oylama makinesi" olarak adlandırılırdı. Parti = ülke önderlerinin Anıtmezar önünde sıralanıp, kalabalığı selamlaması ve sosyalizmin başarılı yapısını kutlamalarına " el sallama makinesi" denirdi. Kostov'un bu altüst edici kitle metaforlarını harfi harfine uygulayan makineleri, alternatif bir gerçek ve düşünce özgürlüğü için bir mekân yaratır. Alkışlama, kutlama hareketleri, boyama, zil çalma, idolleri kırma makineleri ve bir sürü başka akıllı makine tertibatının hepsi sosyalizmin güç makinesinin rakipleridir. Kendi güçleri, Sosyalizmin simgesel gerçeğini taklid eden deri'yi "delip" etkili biçimde çözmesinde yatar. Eğer Christo / Janashev / bir binayı paketleyerek onun ütopyacı yayılma olasılığını hemen engelliyorsa ve doğal ve / ya da kültürel nesnenin kitle tarafından algılanış biçimini değiştiriyorsa, L. Kostov daha da ileri giderek bütün simgesel gerçek sistemini paket açar gici tek tek "açar".

2. Öte yandan Nedko Solakov'un "Yeni Nuh'un Gemisi" adlı enstalasyonu, "temizlenmiş" simgesel mekânı, sunduğu yeni var olabilme mitolojileriyle doldurmak için arkadan gelir. Ancak yanlış anlaşılmasın, bir kaç yıl önce, Solakov sayısız yapıtı ile -resimler ve çizimler, nesnelere ve enstalasyonlar, kitaplar ve her türlü kültürel altüst edici sanatsal eylem- Sosyalizmin parçalanmasına katkıda bulunmuştur. En son enstalasyonu ile sosyalizmin pişmanlık dolu geçmişinin üstesinden gelebilmeyi amaçlar. Yalnızca var olabilme sorunuyla değil, aynı zamanda kurtuluş ile de ilgilidir. Ve bu Balkanlar'ın tipik şizoid tavrıyla yapılmıştır. Solakov önce sosyalist geçmişi üzerine olan duygularını gizleyerek / Jean Baudvillard'ın sözcüğü kullandığı anlamda / hiç bir değer yargısı kalmamış gibi yapar ve böylece yeni bir başlangıç için kendini özgür kılar. Sonra Nuh'un Gemisi'nin güçlü mitini varlık bilgisi boyutlarında ele alır. Şizoid varoluş durumu içinde Balkanlının yaratıcı zekâsı, her şeyi, yarı-vurucu ifadelerle biçimlendirmede "özgür"dür. Solakov, post-totaliter değer boşluğu içinde yalnızca yeni bir "Mesih" arama modasını izlemekle yetinmeyip, daha da öncesine döner -yeni bir dünya ve süregelen kültürel Avrasya'nın kimlik sezgilerinin açmazını aşmaya ve yeni bir görünüme ulaşabilmek için varlık bilgisine gereksinim vardır. Dolayısıyla - bir kez daha Nuh'un Gemisi'nin zamanı gelmiştir. Bu nasıl olabilir? Gemiye kimler alınacaktır? Kimin dünyası, hangi dünya kurtarılmalıdır? Tufan şimdi buradadır, Nuh, bir yerlerde olmalı, beton sosyal konutlarda = katakomblarda? / hele hele / Balkan kenti Sofya'da/. Eğer kurtarılmak istiyorsanız yerde sürünmeniz, enstalasyondaki şekerleme benzeri garip yaratıklara benzemeye çalışmanız gerekir...Belki Solakov, kendisine sonsuz güveni olan Balkan

benliği ile, kendisi hem Nuh, hem de yaratık olarak düşünmektedir. Belki siz de / izleyici olarak / aynı şeyi yapabilirsiniz. Nasıl olsa -"Yeni Nuh'un Gemisi" arasında dolaşırken -izleyici, kendini bir köşede bulur / onu kapı olarak algılaması kendisine kalmıştır. Peki Avrasya - buradan nereye varacaksın? -Solakov'un yapıtlarının şimdi ortaya attığı soru budur.

3. Georgi Rouzhev de daha az olayan bir yarı-vurucu tavrıyla /ama daha vurucu fotoğraf medyası aracılığıyla benzer soruyu sorar. "Tek Boyutlu Adam Öldü"de kendisini İsa benzeri bir figür olarak görür / yalnızca biraz daha kısa / falikmerkezli bir görüntüye meydan vermeyecek biçimde / simgesel olarak soyulmuş /silip süpürülmüş. Rouzhev, kimliğin kendi kendini hadım eden güçlü simgesel tavrı içinde, "ayrıcalıklı gösteren"i yok ederek, Avrupa kültürünün temel simgesel kurumlarından kurtulur. Bu en önemli anlatı sona ermiştir -Şimdi ne olacak? Bu nasıl olabilir? Yeni bir başlangıç için, köstebek yuvasından çıkmalı mıyız? Ya da varlık durumuna hâlâ tutunmalı mıyız? /Rouzhev'in görüşüne göre /Alpa Europaea'nın / köstebeğin Latince'si / Homosapiens çeşitlemesidir.

Başka bir fotoğraf olan "Kendi-Portresi"nde Rouzhev / şaşırtıcı bir kimlik ifadesi yaratabilmek için / Christo gibi?/ başını uzun saçıyla / tıpkı İsa'nın saçları gibi ama daha uzun / sarmıştır /. Yalnızca gözler ve ağız açıktadır. Rouzhev kendisini garip sado- mazoşist bir vahşi adama dönüştürmüş / tıpkı Ortaçağ el yazması minyatür ve duvar halılarından gibi. Saçları acaba bir maskeye mi dönüşmekte ? Bu günlerde kendi kimliğini ve farklılığını simgeleyen bir "doğal" maske. Bu fotoğraftaki imge acaba bir Kişi'nin mi, yoksa yalnızca bir "yüz" mü? Kimlik üretimi acaba etkisizleştirilebilir mi? Burada bir kez daha bütün insanlık sorunsalının Balkanlaştırılması söz konusudur. Ve bir kez daha acı dolu, elle tutulur biçimde ve bütün bedeniyle ortadadır. Bu Avrasya kimlik bunalımının harfi harfine uygulanan bir metaforunun Balkanlaştırılmış biçimidir.

V. Peki şimdi ne olacak? Alpa Europaea'nın kendi simgesel derisini delip, kendi makine tertibatını Yeni Nuh'un Gemisi'ndekilere uyacak biçimde değiştirebileceğini umuyoruz. Hâlâ Aynı olacak ama belki Öteki için sezgiler geliştirebilir. Balkan ötekisi?

Luhezar Boyadjiev